

Konwersja

**Jak przestawić gospodarstwo
na metodę biodynamiczną?**

Demeter - rolnictwo biodynamiczne od 1924 r.

Jakie zasady obowiązują w gospodarstwach Demeter?

Tradycyjnie od wieków rolnicy troszczyli się o ziemię, dopiero dziś we wszystkich regionach świata ważniejsze niż kiedykolwiek staje się kształtowanie krajobrazu. Tymczasem naukowo udowodniono, że do zachowania żyzności gleby, stanowiącej podstawę produkcji żywności wysokiej jakości, w największym stopniu przyczynia się rolnictwo biodynamiczne.

Rolnictwo biodynamiczne, najstarsza metoda rolnictwa ekologicznego, to najbardziej **zrównoważona forma gospodarowania we wszystkich strefach klimatycznych**. Symbolizująca je znana marka Demeter sprawia, że konsumenci kojarzą tę najbardziej pryncypialną metodę rolnictwa ekologicznego z przetwórstwem rzemieślniczym prowadzonym według najwyższych standardów. Ufają znakowi towarowemu Demeter, co daje duże możliwości sprzedaży produktów biodynamicznych.

GOSPODARSTWO JAKO ORGANIZM

Już w 1924 roku Rudolf Steiner rozwinął ideę, że gospodarstwo można postrzegać jako organizm, jako samoistną jednostkę, i że należy je organizować w zgodzie z miejscowymi warunkami. Świat roślin i zwierząt jest ściśle powiązany z glebą i jej życiem biologicznym. Kształtują go też działania człowieka, na które wpływają siły natury: Kosmosu i Ziemi.

Przestawianie na metodę biodynamiczną obejmuje całe gospodarstwo – całą produkcję roślinną i zwierzęcą. W uzasadnionych przypadkach, np. w przypadku grup małych gospodarstw, dopuszcza się etapowe przestawianie, pod warunkiem właściwego rozdzielenia części biodynamicznej od części pozostałej ekologicznej.

Podstawą udanej uprawy roślin jest zarówno zróżnicowany płodozmian z dużym udziałem roślin motylkowatych (bobowatych), np. mieszanek koniczyn z trawami, jak też nawożenie kompostami zaszczerpionymi preparatami biodynamicznymi.

Nasiona i materiał rozmnożeniowy muszą pochodzić z uprawy biodynamicznej, a jeśli są one niedostępne – z ekologicznej. Właściwa organizacja Demeter może na zasadzie odstępstwa wyrazić zgodę na zastosowanie konwencjonalnego materiału rozmnożeniowego w przypadku niedostępności materiału w jakości Demeter lub ekologicznej. Zabronione jest stosowanie nasion zaprawianych chemicznie.

Należy przestrzegać wymogów dotyczących dozwolonych nawozów i środków poprawiających właściwości gleby oraz dopuszczalnych zabiegów i środków pielęgnacji i ochrony roślin, wymienionych w załącznikach 4 i 5 „Standardów produkcji rolniczej Demeter-International”.

W uprawie warzyw nie zezwala się na stosowanie miedzi.

Podstawowym warunkiem uzyskania certyfikatu Demeter jest posiadanie ważnego certyfikatu rolnictwa ekologicznego, uzyskanego na podstawie przepisów regulujących produkcję ekologiczną

oraz coroczna pełnozakresowa inspekcja Demeter. Te same zasady dotyczą certyfikacji w zakresie przetwórstwa.

CHÓW ZGODNIE Z WYMAGANIAMI GATUNKU

Rolnicy Demeter szanują wrodzone cechy zwierząt i umożliwiają im wyrażanie potrzeb emocjonalnych. Integralną częścią chowu są warunki utrzymania zwierząt spełniające wymagania właściwe dla danego gatunku, zapewnienie dostępu do pastwisk lub wybiegów, pasze produkowane w gospodarstwie oraz naturalne rozmnażanie.

Bydło w gospodarstwach Demeter ma rogi, ponieważ są one ważnym organem zmysłu i komunikacji. W związku z tym zwierzętom należy zapewnić odpowiednie warunki utrzymania.

W celu utrzymania i zwiększania żyzności gleby wymagane jest prowadzenie w gospodarstwie chowu zwierząt przeżuwających (np. bydła, owiec, kóz) lub roślinożernych (np. koni). Minimalna obsada zwierząt nie może być niższa niż 0,2 SD/ha i nie może przekroczyć 2,0 SD/ha. W gospodarstwach ogrodniczych oraz uprawiających wyłącznie gatunki wieloletnie (sady, winnice) nie ma obowiązku posiadania własnych zwierząt, pod warunkiem intensywnego stosowania obornika, kompostów i nawozów zielonych. Podstawą żywienia zwierząt są pasze produkowane w gospodarstwie. Zakup pasz z produkcji konwencjonalnej jest niedozwolony.

PREPARATY BIODYNAMICZNE

Cechą charakterystyczną rolnictwa biodynamicznego jest stosowanie specjalnych preparatów, których użycie regulują „Standardy produkcji rolniczej Demeter-International”. Preparaty biodynamiczne przyczyniają się do ożywienia gleby oraz podwyższenia wielkości plonów i ich jakości, co pozwala na produkcję wysokiej jakości pasz i żywności.

Preparaty kompostowe, czyli przetworzone w ściśle określony sposób odpowiednie części roślin leczniczych, takich jak krwawnik, rumianek, pokrzywa, dąb, mniszek i kozłek, umożliwiają produkcję cennego nawozu z odchodów zwierzęcych i odpadów roślinnych. Preparaty opryskowe: krowieńca i krzemionki zwiększają żyzność gleby. Ze względu na zmiany klimatu, szczególnie ważny jest wzrost zawartości próchnicy, która wiąże duże ilości dwutlenku węgla, co pozwala zapobiegać efektowi cieplarnianemu.

Preparaty biodynamiczne powinny być w miarę możliwości wytwarzane w gospodarstwie. Stosuje się je w niewielkich dawkach, ponieważ ich działanie nie zależy od użytej ilości, ale od zawartej w nich informacji o siłach eterycznych, a ich skuteczność jest porównywana do leków homeopatycznych. Rośliny opryskiwane preparatami biodynamicznymi są bardziej wrażliwe na rytmy kosmiczne, co sprzyja pogłębieniu zależności między glebą i rośliną pod wpływem ciał niebieskich. Preparaty wpływają korzystnie na zrównoważony wzrost roślin i sprzyjają procesom dojrzewania. Wszystkie pola w gospodarstwie muszą być opryskane preparatem krowieńca i krzemionkowym co najmniej raz w roku, w odpowiedniej fazie rozwojowej roślin. Także wszystkie nawozy gospodarskie (obornik, kompost i inne) muszą być zaszczepione preparatami kompostowymi.

Na wszystkich polach uprawnych należy stosować obornik zaszczerpiony preparatami biodynamicznymi albo zaszczerpione nimi komposty.

PRZETWÓRSTWO

Standardy przetwórstwa Demeter regulują zasady przetwarzania poszczególnych kategorii produktów. Zabroniona jest na przykład homogenizacja mleka i stosowanie azotynu sodu do peklowania mięsa. Zamiast „aromatów identycznych z naturalnymi” stosuje się czyste ekstrakty olejków eterycznych lub czyste ekstrakty z roślin. Jakość wewnętrzną produktów ocenia się metodą obrazów krystalizacyjnych, która pozwala uwidocznic różnice między żywnością pochodzącą z upraw biodynamicznych, ekologicznych i konwencjonalnych.

Najważniejsza jest własna motywacja do przestawienia gospodarstwa

Sukces przestawiania na metodę biodynamiczną zależy nie tylko od zainteresowania tym rodzajem rolnictwa i wiedzy o nim, ale przede wszystkim od optymalnej organizacji pracy, rozsądnego i kompetentnego doradztwa, a przede wszystkim od osób żyjących na terenie gospodarstwa. „Przestawiający się” rolnik uczy się myśleć nie tylko w kategoriach przyczyn i skutków, lecz także jak tworzyć organizm gospodarstwa rozumiany jako całość.

JAK ZACZAĆ ...

Skontaktuj się z Demeter-International telefonicznie lub za pomocą poczty elektronicznej. Otrzymasz informacje o przestawianiu, doradcach Demeter, jednostkach certyfikujących, standardach Demeter i kwestionariusz dotyczący przestawiania. Chętnie udzielimy wszystkich niezbędnych informacji i pomocnych kontaktów.

W podjęciu decyzji mogą Ci pomóc poniższe pytania:

- Czy interesuje Cię holistyczne rozumienie natury, wykraczające poza wiedzę czysto naukową?
- Czy identyfikujesz się z rolnictwem ekologicznym?
- Czy chcesz produkować żywność bogatą w składniki witalne i prowadzić gospodarstwo, w którym troska o żyzność gleby oraz zdrowie roślin i zwierząt opiera się na zasadach zrównoważonego rozwoju i kryteriach holistycznych?
- Czy członkowie Twojej rodziny i inne osoby pracujące w gospodarstwie utożsamiają się z zasadami rolnictwa biodynamicznego, czy są przekonani do członkostwa w organizacji Demeter, czy raczej podchodzą do tego sceptycznie?
- Czy akceptujesz nowe i niekonwencjonalne rozwiązania?
- Czy lubisz dyskutować o nowych ideach, jesteś otwarty na nowe pomysły i inspiracje?
- Czy jesteś zainteresowany rozwojem osobistym?

KWESTIONARIUSZ DLA ZAINTERESOWANYCH KONWERSJA

„Ankietę dla rolników i przetwórców zainteresowanych przestawianiem na metodę biodynamiczną” należy wypełnić i przesłać do Międzynarodowego Biura Certyfikacji Demeter-International. W ten sposób uzyskujemy wstępny opis gospodarstwa. Następnie prześlemy informacje o warunkach certyfikacji Demeter, o niezbędnych zmianach, które należy dokonać w gospodarstwie oraz wskażemy doradców rolnictwa biodynamicznego.

TY DECYDUJESZ

Czy odpowiedziałeś na wyżej wymienione pytania dotyczące podjęcia decyzji o przestawieniu gospodarstwa? Czy wiesz jak chcesz zorganizować swoje gospodarstwo? Czy ustaliłeś zasady współpracy z jednostką certyfikującą i doradcą? Czy wiesz, w jaki sposób będziesz prowadził marketing swoich produktów i czy możesz oszacować jego koszty? Oprócz wydatków na doradztwo i nakładów związanych z przygotowaniem preparatów biodynamicznych należy uwzględnić wydatki związane z kontrolą według obowiązujących przepisów w zakresie rolnictwa ekologicznego, a także coroczną inspekcją i certyfikacją Demeter. Weź również pod uwagę niezbędne inwestycje związane z chowem zwierząt, dotyczące na przykład modernizacji budynków inwentarskich. Czy wiesz, ile wynoszą opłaty licencyjne za używanie znaku towarowego? Jeśli znasz odpowiedź na wszystkie powyższe pytania będziesz mógł podjąć decyzję opartą na solidnych podstawach.

ZACZYNASZ PRZESTAWIANIE

Efektywne planowanie konwersji gospodarstwa wymaga współpracy z doradcą w zakresie rolnictwa biodynamicznego o międzynarodowym doświadczeniu. Zdobędziesz w ten sposób wiedzę o produkcji i stosowaniu preparatów biodynamicznych w Twoim gospodarstwie. Również we współpracy z doradcą należy sporządzić plan przestawiania, określający najważniejsze krótko- i długoterminowe cele, których realizacja jest niezbędna do uzyskania certyfikatu Demeter. Plan ten jest potem wykorzystywany jako harmonogram konwersji i przekazywany do Demeter-International do zatwierdzenia. Następnie Demeter-International zawiera umowę z właścicielem gospodarstwa regulującą wzajemną współpracę. W pierwszym roku przestawiania nie można jeszcze używać znaku towarowego Demeter.

INSPEKCJA DEMETER

Kolejnym krokiem jest zawarcie umowy o przeprowadzenie kontroli z jednostką certyfikującą zatwierdzoną przez Demeter-International. Jeśli gospodarstwo jest prowadzone zgodnie ze standardami produkcji rolniczej Demeter, wówczas można je zgłosić do pierwszej kontroli Demeter. Inspektor zatwierdzony przez właściwą organizację Demeter sprawdza na miejscu przestrzeganie wyżej wymienionych standardów produkcji rolniczej i przetwórstwa. Następnie

raport z kontroli Demeter jest przekazywany do Międzynarodowego Biura Certyfikacji Demeter-International, gdzie jest weryfikowany.

UMOWA Z DEMETER-INTERNATIONAL

Jeśli raport z kontroli zostanie oceniony pozytywnie, otrzymasz certyfikat określający jego status. Zwykle uzyskanie pełnego certyfikatu Demeter trwa trzy lata. Certyfikat ze statusem „w okresie przestawiania na Demeter” można uzyskać po upływie 12 miesięcy. Jeśli gospodarstwo może wykazać, że dotychczas było prowadzone ekstensywnie lub posiada certyfikat rolnictwa ekologicznego, okres przestawiania może zostać skrócony.

Konieczne jest również podpisanie umowy z Demeter-International dotyczącej używania znaków towarowych: „Demeter” i „biodynamiczny”. Możesz umieścić swoje gospodarstwo lub przedsiębiorstwo w globalnej bazie danych produktów Demeter, aby klienci i inni zainteresowani mogli się z Tobą skontaktować. Kwartalna opłata licencyjna jest obliczana na podstawie wartości sprzedaży produktów Demeter. W ten sposób partnerzy biznesowi z obszaru rolnictwa, przetwórstwa i handlu wspierają różnorodne zadania stowarzyszenia Demeter-International: *public relations*, badania naukowe, ochronę znaków towarowych, zapewnienie polityki jakości i jej rozwój, tworzenie nowych organizacji rolnictwa biodynamicznego na całym świecie, a także lobbing polityczny.

PRZETWÓRSTWO

Jakość produkcji Demeter powinna znaleźć odzwierciedlenie w produktach przetworzonych. Standardy przetwórstwa Demeter obejmują dozwolone procesy przetwarzania i składniki.

W procesie produkcji, podczas magazynowania, transportu i eksportu należy wyraźnie oddzielić od siebie produkty o różnym statusie jakości oraz zapewnić ich identyfikowalność.

MARKETING

Zwróć uwagę na przestrzeganie okresów przestawiania. Aktualny status certyfikacji jest podany w certyfikacie. Sprawdź wcześniej możliwości zbytu produktów Demeter i skontaktuj się z zakładami, które je przetwarzają lub z organizacją Demeter-International, gdzie koordynator ds. surowców Demeter służy pomocą w ich sprzedaży.

Wszyscy przetwórcy i handlowcy towarów Demeter mają zawarte umowy dotyczące certyfikacji Demeter. Projekty opakowań i etykiet – przed oddaniem ich do druku – należy przesłać do Demeter-International do zatwierdzenia.

Prawidłowe użycie znaku towarowego Demeter

- logo Demeter musi być wyraźnie widoczne na etykiecie umieszczonej z przodu produktu,
- znak należy umieścić w górnej jednej trzeciej etykiety lub opakowania, najlepiej po środku górnej krawędzi,
- użycie rozmiarów i kolorów określonych w międzynarodowych standardach znakowania, (zazwyczaj używa się koloru pomarańczowego i zielonego).

Demeter-International – międzynarodowa sieć współpracy

Rolnicy, ogrodnicy, winiarze i pszczelarze przyczyniają się aktywnie do zwiększania żyzności gleby i kształtowania krajobrazu z korzyścią dla roślin i zwierząt. Ich celem jest produkcja żywności wysokiej jakości, podobnie jak pierwszych rolników biodynamicznych w 1924 r. Już wtedy część rolników zaczęła dostrzegać zjawisko degeneracji reprodukcji zbóż i innych roślin uprawnych. Zwrócili się o pomoc do Rudolfa Steinera, twórcy antropozofii. Jego wykłady na temat praktycznego rolnictwa zainicjowały metodę biodynamiczną. Steiner to pionier rolnictwa ekologicznego, znany na całym świecie dzięki swojej książce „Kurs rolniczy”, przetłumaczonej na wiele języków. Rolnicy w gospodarstwach Demeter wykorzystują praktycznie jego wskazówki i rozwijają rolnictwo biodynamiczne. Nie wszyscy są antropozofami, ale każdy z nich jest ciekaw nowych rozwiązań i ma otwartą głowę. Wszyscy chcą działać inaczej i wydajniej.

Konsumenci darzą najwyższym zaufaniem pełną zaangażowania pracę rolników – produkty Demeter są dla większości z nich gwarancją najwyższej jakości, artykułami delikatesowymi, wytwarzanymi w sposób odpowiedzialny.

Demeter jest jedynym stowarzyszeniem rolnictwa ekologicznego, które współpracuje z organizacjami certyfikującymi na całym świecie. W 1997 r. utworzono Demeter-International w celu poprawy współdziałania w zakresie prawnym, gospodarczym i duchowym. Obecnie organizacja liczy 18 ugrupowań o statusie członków zwyczajnych i 5 ugrupowań (członków) wspierających.

Współpraca na poziomie międzynarodowym stanowi ambitne zadanie przynoszące korzyści wszystkim zainteresowanym. Przecież holenderskie gospodarstwo biodynamiczne różni się od indyjskiej plantacji herbaty lub winnicy w Argentynie. Marketing produktów Demeter wymaga innej strategii w Niemczech niż w Nowej Zelandii. Demeter-International jest przykładem współczesnej współpracy opartej na zaangażowaniu, przejrzystości i autonomii regionalnej.

Żywa społeczność

W 2018 roku na całym świecie było zarejestrowanych 5 387 gospodarstw biodynamicznych, a ich powierzchnia zajmowała ponad 187 000 hektarów. Produkty ze znakiem Demeter wytwarzało 979 przetwórców, a liczba podmiotów handlowych zajmujących się ich obrotem wynosiła 421.

Dane kontaktowe – krajowe organizacje członkowskie Demeter-International

1. Austria Demeter Österreich www.demeter.at	5. Finlandia Biodynaaminen yhdistys www.biodyn.fi	10. Luksemburg Bio-Lëtzebuerg www.bio-letzebuerg.lu	15. Hiszpania Asociación para la Agricultura Biodinámica www.demeter.es
2. Brazylia IBD Certificações Ltda. www.ibd.com.br	6. Francja Association Demeter France www.demeter.fr	11. Holandia Stichting Demeter www.stichtingdemeter.nl	16. Szwecja Svenska Demeterförbundet www.demeter.nu
3. Dania Demeterforbundet i Danmark www.demeter.dk	7. Niemcy Demeter e.V. www.demeter.de	12. Nowa Zelandia Bio Dynamic Farming and Gardening Association www.biodynamic.org.nz	17. Szwajcaria Demeter Schweiz www.demeter.ch
4. Egipt Egyptian Bio-Dynamic www.ebdaegypt.org	8. Wielka Brytania Biodynamic Association Certification www.bdcertification.org.uk	13. Norwegia Debio www.debio.no	18. USA Demeter Association, Inc. www.demeter-usa.org
	9. Włochy Demeter Associazione Italia www.demeter.it	14. Słowenia Demeter Slovenija www.demeter.si	

*„Gospodarstwo jest prowadzone zgodnie ze swoją zasadniczą naturą,
w najlepszym tego słowa znaczeniu,
jeśli jest pomyślane jako swego rodzaju indywidualny byt sam w sobie –
jako niezależna indywidualność.”*

Rudolf Steiner, 1924

ZDJĘCIA

Strona tytułowa: Ambootia, Indie
Str. 2: Lofoten Gírdsystemi, Norwegia | El Recuerdo, Argentyna | Balmaadi, Indie
Str. 3: R. Ingold, Węgry
Str. 5: Risca Grande, Portugalia | il cesto, Niemcy
Str. 6: P. Espanion, Brazylia
Str. 7: Juchowo, Polska | Beni Ghreb, Tunezja
Strona ostatnia: Demeter e.V.

Tłumaczenie na język polski z angielskiego: Waldemar Fortuna

WYDAWCA

Demeter-International e.V.
Brandschneise 1
64295 Darmstadt
Germany
Tel.: +49 6155 - 8469 99

www.demeter.net